

OTA-ONALARDAGI PEDAGOGIK, PSIXOLOGIK BILIMLARNING FARZAND TARBIYASIGA TA'SIRI.

Tursunbayeva Gavharoy Abdivohid qizi

NamDPI magistranti Psixologiya mutaxassisligi

Email address: gtursunboyeva6@gmail.com

<https://doi.org/10.5281/zenodo.18081437>

ARTICLE INFO

Qabul qilindi: 20-dekabr 2025 yil

Ma'qullandi: 25-dekabr 2025 yil

Nashr qilindi: 29-dekabr 2025 yil

KEY WORDS

ota-ona, pedagogik bilim, psixologik bilim, farzand tarbiyasi, oilaviy muhit, shaxs rivoji, tarbiya usullari, pedagogik savodxonlik.

ABSTRACT

Mazkur maqolada ota-onalarning pedagogik va psixologik bilimlarga ega bo'lish darajasi farzand tarbiyasi jarayoniga qanday ta'sir ko'rsatishi ilmiy-nazariy va amaliy jihatdan tahlil qilinadi. Tadqiqotda oilaviy muhit, ota-onaning tarbiyaviy savodxonligi, bolaga nisbatan munosabat shakllari hamda tarbiya uslublarining bolaning shaxsiy rivojlanishi, ijtimoiy moslashuvi va emotsional barqarorligiga ta'siri yoritilgan. Shuningdek, ota-onalarning pedagogik-psixologik tayyorgarligi yetarli bo'lmagan holatlarda yuzaga keladigan muammolar va ularni bartaraf etish yo'llari ilmiy asosda ko'rsatib berilgan. Maqola natijalari ota-onalar bilan olib boriladigan ma'rifiy va psixologik-pedagogik ishlarni takomillashtirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Bugungi globalashuv va axborotlashuv sharoitida jamiyat taraqqiyoti bevosita barkamol avlodni voyaga yetkazish bilan chambarchas bog'liqdir. Barkamol shaxsni shakllantirish jarayoni esa, eng avvalo, oilada boshlanadi. Oila bolaning ilk ijtimoiylashuv muhiti bo'lib, unda ota-onaning dunyoqarashi, pedagogik madaniyati hamda psixologik savodxonligi farzand tarbiyasining mazmun va yo'nalishini belgilovchi muhim omillardan biri hisoblanadi. Shu bois, ota-onalarning pedagogik va psixologik bilimlarga ega bo'lishi masalasi zamonaviy ta'lim-tarbiya tizimining dolzarb muammolaridan biri sifatida e'tirof etilmoqda.

Hozirgi kunda bolalar tarbiyasida uchrayotgan turli xulq-atvor muammolari, emotsional beqarorlik, ijtimoiy moslashuvdagi qiyinchiliklar ko'p hollarda ota-onalarning tarbiyaviy jarayondagi xatolari yoki yetarli pedagogik-psixologik tayyorgarlikka ega emasligi bilan bog'liqdir. Ba'zi hollarda ota-onalar farzand tarbiyasida shaxsiy tajribaga tayanib ish tutadilar, biroq bu tajriba har doim ham ilmiy asoslangan bo'lmasligi natijasida bolaning ruhiy va shaxsiy rivojlanishida salbiy holatlar yuzaga kelishi mumkin. [1;B12]Shuning uchun ham ota-onalarning tarbiyaviy faoliyatini ilmiy asoslangan pedagogik va psixologik bilimlar bilan boyitish muhim ahamiyat kasb etadi.

Pedagogik-psixologik bilimlarga ega bo'lgan ota-onalar bolaning yosh va individual xususiyatlarini inobatga olgan holda to'g'ri tarbiya usullarini tanlay oladilar. Bunday ota-onalar bolaga nisbatan talabchanlik va mehr-muhabbat muvozanatini saqlash, ijobiy motivatsiyani shakllantirish, muammoli vaziyatlarda konstruktiv muloqot olib borish hamda bolaning

mustaqil fikrlash qobiliyatini rivojlantirishga e'tibor qaratadilar. Natijada farzandning shaxsiy rivojlanishi, o'ziga bo'lgan ishonchi va jamiyatga moslashuv darajasi yuqori bo'ladi. Shu bilan birga, pedagogik va psixologik bilimlarning yetishmasligi ota-onalar va farzandlar o'rtasida nizoli vaziyatlarning kuchayishiga, tarbiya jarayonida jazoga asoslangan

yondashuvlarning ustun bo'lishiga hamda bolaning ichki emotsional holatiga salbiy ta'sir ko'rsatishiga olib kelishi mumkin.[2] Bu holatlar esa bolaning ruhiy salomatligi va ijtimoiy faolligiga bevosita ta'sir etadi. Shu nuqtai nazardan qaraganda, ota-onalarning pedagogik-psixologik savodxonligini oshirish masalasi nafaqat oilaviy, balki ijtimoiy ahamiyatga ega muammo sifatida qaralishi lozim.

Mazkur ilmiy maqolaning asosiy maqsadi ota-onalarning pedagogik va psixologik bilim darajasining farzand tarbiyasiga ta'sirini ilmiy jihatdan yoritish, ushbu bilimlarning bolaning shaxsiy, emotsional va ijtimoiy rivojlanishidagi o'rnini aniqlashdan iboratdir. Shuningdek, maqolada ota-onalarning tarbiyaviy kompetensiyasini oshirishga qaratilgan samarali yondashuvlar va amaliy tavsiyalar ishlab chiqish ko'zda tutiladi. Tadqiqot natijalari pedagoglar, psixologlar hamda ota-onalar bilan ishlovchi mutaxassislar uchun metodik asos bo'lib xizmat qilishi mumkin.

Adabiyotlar sharhi.

Ota-onalarning pedagogik va psixologik bilimlari masalasi pedagogika va psixologiya fanlarida uzoq yillardan buyon tadqiq etib kelinayotgan muhim ilmiy yo'nalishlardan biri hisoblanadi. Mazkur masala, avvalo, oila tarbiyaning asosiy instituti sifatida bolaning shaxs sifatida shakllanishida hal qiluvchi rol o'ynashi bilan izohlanadi. Ilmiy adabiyotlarda ota-onalarning tarbiyaviy faoliyati bolaning aqliy, axloqiy, emotsional hamda ijtimoiy rivojlanishiga bevosita ta'sir ko'rsatishi ta'kidlanadi. Pedagogika sohasidagi tadqiqotlarda ota-onalarning tarbiyaviy savodxonligi tushunchasi keng yoritilgan. Ayrim olimlar ushbu tushunchani ota-onalarning bola tarbiyasiga oid bilim, ko'nikma va malakalar majmui sifatida izohlaydilar. Ularning fikriga ko'ra, pedagogik bilimlarga ega ota-onalar farzand tarbiyasida maqsadga yo'naltirilgan, tizimli va izchil yondashuvni qo'llaydilar. Bunday yondashuv bolada ijobiy xulq-atvor me'yorlarini shakllantirish, mustaqil fikrlash va mas'uliyat hissini rivojlantirishga xizmat qiladi.[3]

Psixologik tadqiqotlarda esa ota-onaning bola bilan o'zaro munosabati va muloqot madaniyati alohida ahamiyat kasb etadi. Ko'plab ilmiy manbalarda ota-onaning emotsional sezgirligi, empatiya qobiliyati va psixologik tayyorgarligi bolaning ruhiy barqarorligi hamda o'zini anglash jarayoniga kuchli ta'sir ko'rsatishi qayd etilgan. Psixolog olimlar ota-onaning bolaning yosh va individual xususiyatlarini inobatga olmagan holda olib borgan tarbiyaviy ta'siri salbiy emotsional holatlarni keltirib chiqarishini ilmiy asoslab berganlar.

Xorijiy ilmiy adabiyotlarda ham ota-onalarning pedagogik-psixologik kompetensiyasi masalasi keng tadqiq etilgan. Jumladan, oilaviy tarbiya uslublari, ota-onaning tarbiyaviy pozitsiyasi hamda bolaga nisbatan munosabat turlari bolaning shaxsiy rivojlanishiga qanday ta'sir ko'rsatishi empirik tadqiqotlar asosida tahlil qilingan. [4]Ushbu tadqiqotlarda demokratik va qo'llab-quvvatlovchi tarbiya uslublari bolaning ijtimoiy faolligi va o'ziga bo'lgan ishonchini oshirishda samaraliroq ekani ta'kidlanadi. Aksincha, avtoritar va befarq tarbiya uslublari bolaning emotsional holatida beqarorlik va moslashuv muammolarini yuzaga keltirishi qayd etiladi.

Mahalliy tadqiqotlarda esa ota-onalar bilan olib boriladigan pedagogik va psixologik ma'rifiy ishlarning ahamiyati alohida e'tirof etilgan. Ilmiy manbalarda ota-onalar uchun tashkil etilgan treninglar, seminarlar va maslahatlar ularning tarbiyaviy kompetensiyasini oshirishga ijobiy ta'sir ko'rsatishi ko'rsatib berilgan. Shuningdek, oilaviy muhitda sog'lom psixologik iqlimni shakllantirish bolaning shaxsiy rivojlanishi uchun muhim shartlardan biri sifatida baholanadi.

Shu bilan birga, adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, ota-onalarning pedagogik-psixologik bilimlarini kompleks tarzda o'rganishga qaratilgan tadqiqotlar yetarli darajada tizimlashtirilmagan. Ayrim ishlar pedagogik jihatlariga ko'proq e'tibor qaratgan bo'lsa, boshqalarida psixologik omillar alohida o'rganilgan. Bu esa mazkur masalani integratsiyalashgan yondashuv asosida tadqiq etish zaruratini yuzaga keltiradi. Demak, ota-onalarning pedagogik va psixologik bilimlari o'rtasidagi o'zaro bog'liqlikni aniqlash va ularning farzand tarbiyasiga ta'sirini kompleks tahlil qilish dolzarb ilmiy vazifa hisoblanadi.

Metodologiyasi

Mazkur tadqiqot ota-onalarning pedagogik va psixologik bilimlari darajasining farzand tarbiyasi jarayoniga ta'sirini aniqlashga qaratilgan bo'lib, unda kompleks metodologik yondashuv asos qilib olindi. Tadqiqot jarayonida pedagogika va psixologiya fanlarining o'zaro integratsiyasi ta'minlanib, nazariy hamda empirik usullardan uyg'un holda foydalanildi.[5] Bu esa o'rganilayotgan muammoni har tomonlama va chuqur tahlil qilish imkonini berdi.

Tadqiqotning nazariy asosini oilaviy tarbiya, shaxs rivoji va pedagogik-psixologik kompetensiya masalalariga oid ilmiy manbalar tashkil etadi. Ushbu bosqichda mavzuga oid pedagogik, psixologik va sotsiologik adabiyotlar tizimli tahlil qilinib, ota-onalarning tarbiyaviy faoliyatiga ta'sir etuvchi asosiy omillar aniqlashtirildi. Shuningdek, mavjud ilmiy yondashuvlar qiyosiy tahlil asosida o'rganilib, tadqiqotning konseptual modeli ishlab chiqildi.

Empirik tadqiqot bosqichida ota-onalarning pedagogik-psixologik bilim darajasini aniqlash hamda ushbu bilimlarning farzand tarbiyasidagi amaliy ifodasini baholash maqsadida so'rovnoma va suhbat metodlaridan foydalanildi. So'rovnomalar ota-onalarning bola tarbiyasiga oid bilimlari, tarbiya uslublari va bolaga bo'lgan munosabatini aniqlashga yo'naltirilgan savollardan iborat bo'ldi. Suhbatlar esa olingan ma'lumotlarni chuqurlashtirish va individual holatlarni aniqlashga xizmat qildi.

Bundan tashqari, kuzatish metodi yordamida ota-onalar va farzandlar o'rtasidagi o'zaro munosabatlar, muloqot shakllari hamda tarbiyaviy vaziyatlardagi xatti-harakatlar tahlil qilindi.[6] Kuzatish jarayonida bolaning emotsional holati, mustaqillik darajasi va ijtimoiy faolligi kabi ko'rsatkichlarga alohida e'tibor qaratildi. Ushbu metod tadqiqot natijalarining ishonchliligini oshirishga xizmat qildi. Olingan empirik ma'lumotlar sifat va miqdoriy tahlil usullari yordamida qayta ishlanib, umumlashtirildi. Natijalar statistik jihatdan tahlil qilinib, ota-onalarning pedagogik-psixologik bilim darajasi bilan bolaning tarbiyaviy rivoji o'rtasidagi bog'liqlik aniqlashtirildi. Shuningdek, qiyosiy tahlil asosida turli tarbiya yondashuvlarining samaradorligi baholandi. Tadqiqot jarayonida etik me'yorlarga qat'iy amal qilindi. Ishtirokchilarning shaxsiy ma'lumotlari maxfiy saqlanib, tadqiqot ixtiyoriylik tamoyili asosida olib borildi. Olingan natijalar ilmiy xolislik va haqqoniylik tamoyillariga asoslangan holda tahlil qilindi.

Umuman olganda, mazkur tadqiqot metodologiyasi ota-onalarning pedagogik-psixologik bilimlari va farzand tarbiyasi o'rtasidagi o'zaro bog'liqlikni aniqlashga, mavjud muammolarni ochib berishga hamda amaliy tavsiyalar ishlab chiqishga xizmat qiladi.

Tadqiqot natijalari

Tadqiqot jarayonida olingan empirik ma'lumotlar ota-onalarning pedagogik va psixologik bilim darajasi farzand tarbiyasining samaradorligiga bevosita ta'sir ko'rsatishini yaqqol namoyon etdi. So'rovnoma, suhbat va kuzatish metodlari asosida yig'ilgan natijalar tahlili ota-onalarning tarbiyaviy savodxonligi va bolaning shaxsiy rivojlanish ko'rsatkichlari o'rtasida uzviy bog'liqlik mavjudligini tasdiqladi.

So'rovnoma natijalariga ko'ra, pedagogik-psixologik bilimlari nisbatan yuqori bo'lgan ota-onalar farzand tarbiyasida ongli, rejalashtirilgan va izchil yondashuvni qo'llayotganliklari aniqlandi.[7] Ushbu guruhga mansub ota-onalar bolaning yosh va individual xususiyatlarini hisobga olgan holda tarbiya usullarini tanlashga intilishlari, jazolashdan ko'ra tushuntirish va muloqotga asoslangan yondashuvni afzal ko'rishlari bilan ajralib turdi. Natijada bu oilalarda tarbiyalanayotgan bolalarda ijobiy xulq-atvor, o'z fikrini erkin ifodalash va mas'uliyat hissining nisbatan yuqori darajada shakllangani kuzatildi.

Kuzatish natijalari shuni ko'rsatdiki, pedagogik-psixologik bilimlarga ega ota-onalar va farzandlar o'rtasidagi muloqot ko'proq hamkorlik va o'zaro hurmat tamoyillariga asoslangan. Bunday oilalarda bolalar o'zlarini xavfsiz va tushunilgan his qilishlari, emotsional holatining barqarorligi hamda ijtimoiy faolligining yuqoriligi bilan ajralib turdi. Ayniqsa, bolalarning muammoli vaziyatlarga munosabatida mustaqil yechim izlashga bo'lgan intilish kuchli ekanligi aniqlandi. Aksincha, ota-onalarning pedagogik va psixologik bilim darajasi yetarli bo'lmagan holatlarda farzand tarbiyasida avtoritar yoki befarq yondashuvlarning ustunligi kuzatildi. Bunday oilalarda jazoga asoslangan tarbiya usullarining ko'p qo'llanilishi, bolaning fikri va hissiyotlariga yetarlicha e'tibor berilmasligi aniqlangan. [8]Natijada bolalarda tortinchoqlik, ishonchsizlik, emotsional beqarorlik hamda ijtimoiy moslashuvda qiyinchiliklar ko'proq namoyon bo'ldi. Suhbatlar davomida ota-onalarning aksariyati pedagogik-psixologik bilimlarning farzand tarbiyasidagi ahamiyatini to'liq anglab yetmaganliklarini tan oldilar. Ayrim ota-onalar tarbiya jarayonida asosan shaxsiy hayotiy tajribaga tayanishlarini bildirgan bo'lsalar, pedagogik va psixologik bilimlarga ega bo'lish tarbiya jarayonini yengillashtirishi va farzand bilan munosabatlarni mustahkamlashini suhbat jarayonida anglab yetganliklari qayd etildi. Bu holat ota-onalar bilan olib boriladigan ma'rifiy ishlarning dolzarbligini yana bir bor tasdiqlaydi.

Miqdoriy tahlil natijalari ota-onalarning pedagogik-psixologik bilim darajasi bilan bolaning shaxsiy rivojlanish ko'rsatkichlari o'rtasida ijobiy korrelyatsiya mavjudligini ko'rsatdi. Ayniqsa, bolaning emotsional barqarorligi, ijtimoiy faolliги va mustaqil qaror qabul qilish qobiliyati ota-onaning tarbiyaviy savodxonligi bilan bevosita bog'liq ekanligi aniqlandi. Ushbu natijalar ota-onalarning pedagogik-psixologik tayyorgarligini oshirish farzand tarbiyasida muhim omil ekanligini ilmiy jihatdan asoslaydi.

Umuman olganda, tadqiqot natijalari ota-onalarning pedagogik va psixologik bilimlarini rivojlantirishga qaratilgan tizimli va maqsadli ishlar olib borish zarurligini ko'rsatadi. Ota-onalar uchun tashkil etiladigan treninglar, seminarlar va maslahatlar farzand tarbiyasida ijobiy natijalarga erishishda samarali vosita bo'lib xizmat qilishi mumkin.

Muhokama

Mazkur tadqiqot natijalari ota-onalarning pedagogik va psixologik bilim darajasi farzand tarbiyasining sifati va samaradorligini belgilovchi muhim omillardan biri ekanligini tasdiqladi. Olingan empirik ma'lumotlar ilmiy adabiyotlarda ilgari surilgan nazariy qarashlar bilan uyg'unlashgan holda, ota-onalarning tarbiyaviy kompetensiyasi bolaning shaxsiy, emotsional va ijtimoiy rivojlanishiga bevosita ta'sir ko'rsatishini ko'rsatdi. Bu holat oilani shaxs kamolotining asosiy muhitlaridan biri sifatida baholash zarurligini yana bir bor isbotlaydi.

Tadqiqot davomida aniqlangan natijalar shuni ko'rsatadiki, pedagogik-psixologik bilimlarga ega bo'lgan ota-onalar farzand tarbiyasida demokratik va qo'llab-quvvatlovchi yondashuvni ustuvor deb biladilar. Ushbu yondashuv bolada ijobiy xulq-atvor, mustaqil fikrlash hamda o'ziga bo'lgan ishonchning shakllanishiga xizmat qiladi. [9]Bu jihat xorijiy va mahalliy tadqiqotlarda keltirilgan xulosalar bilan hamohang bo'lib, tarbiya jarayonida muloqot va hamkorlikka asoslangan uslublarning samaradorligini tasdiqlaydi.

Aksincha, ota-onalarning pedagogik va psixologik tayyorgarligi yetarli bo'lmagan holatlarda tarbiya jarayonida avtoritar yoki befarq munosabatlarning ustunligi kuzatildi. Bunday yondashuvlar bolaning emotsional holatida beqarorlikni keltirib chiqarishi, ijtimoiy moslashuv jarayonini murakkablashtirishi mumkin. Tadqiqot natijalarida bu holat bolalarda ishonchsizlik, tortinchoqlik va tashabbuskorlikning pasayishi orqali namoyon bo'lgani aniqlangan. Bu esa ota-onalarning tarbiyaviy faoliyatini ilmiy asoslangan bilimlar bilan boyitish zarurligini ko'rsatadi.

Muhokama jarayonida alohida ta'kidlash joizki, ota-onalarning pedagogik-psixologik bilimlari nafaqat farzand tarbiyasiga, balki oiladagi umumiy psixologik muhitga ham ta'sir ko'rsatadi. Bilimdon ota-onalar nizoli vaziyatlarda hissiyotlarni boshqarish, bolani tushunish va muammoni konstruktiv hal etish yo'llarini tanlaydilar.[10] Natijada oilada sog'lom psixologik iqlim shakllanib, bu holat bolaning ruhiy barqarorligiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Shuningdek, tadqiqot natijalari ota-onalarning pedagogik-psixologik savodxonligini oshirish bo'yicha olib borilayotgan ishlarning yetarli darajada tizimli emasligini ko'rsatdi. [11]Ayrim ota-onalar bunday bilimlarning ahamiyatini anglasalar-da, ularni amaliyotda qo'llashda qiyinchiliklarga duch kelmoqdalar. Bu holat ota-onalar uchun mo'ljallangan treninglar, seminarlar va maslahatlar mazmunini yanada amaliy va hayotiy vaziyatlarga moslashtirish zarurligini anglatadi.Umuman olganda, tadqiqot natijalari va ularning muhokamasi ota-onalarning pedagogik va psixologik bilimlarini rivojlantirish farzand tarbiyasining samaradorligini oshirishda muhim shart ekanligini ko'rsatadi. Ushbu masalaga kompleks yondashish, ya'ni ta'lim muassasalari, mutaxassislar va ota-onalar o'rtasidagi hamkorlikni kuchaytirish orqali barkamol shaxsni shakllantirish imkoniyatlari kengayadi. Mazkur muhokama bo'limi keyingi xulosalar va amaliy tavsiyalar uchun mustahkam ilmiy asos bo'lib xizmat qiladi.

Xulosa.

Mazkur tadqiqot ota-onalarning pedagogik va psixologik bilim darajasi farzand tarbiyasining mazmuni va samaradorligiga bevosita ta'sir ko'rsatishini ilmiy jihatdan asoslab berdi. O'rganilgan nazariy manbalar hamda empirik tadqiqot natijalari oilaning shaxs kamolotidagi yetakchi o'rni, ayniqsa, ota-onalarning tarbiyaviy savodxonligi bolaning shaxsiy, emotsional va ijtimoiy rivojlanishida muhim omil ekanligini tasdiqladi. Ushbu holat bugungi jamiyat sharoitida ota-onalar bilan ishlash masalasini dolzarb ilmiy va amaliy vazifa sifatida belgilaydi.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, pedagogik-psixologik bilimlarga ega bo'lgan ota-onalar farzand tarbiyasida ongli, izchil va maqsadga yo'naltirilgan yondashuvni amalga oshiradilar. Bunday ota-onalar bolaning yosh va individual xususiyatlarini inobatga olgan holda tarbiya usullarini tanlashga, muloqotga asoslangan hamkorlik muhitini yaratishga hamda bolaning ichki imkoniyatlarini qo'llab-quvvatlashga intiladilar. Natijada bolalarda o'ziga bo'lgan ishonch, mas'uliyat, mustaqil fikrlash va ijtimoiy faollik kabi muhim sifatlar shakllanadi.

Shu bilan birga, tadqiqot jarayonida ota-onalarning pedagogik va psixologik bilimlari yetarli bo'lmagan holatlarda tarbiya jarayonida bir qator muammolar yuzaga kelishi aniqlandi. Jumladan, jazoga asoslangan yondashuvlarning ustunligi, bolaning hissiy holatiga yetarli e'tibor berilmasligi hamda muloqotdagi uzilishlar bolaning emotsional barqarorligi va ijtimoiy moslashuviga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Bu esa ota-onalarning tarbiyaviy faoliyatini ilmiy asoslangan bilimlar bilan boyitish zaruratini yana bir bor ko'rsatadi. Tadqiqot xulosalari ota-onalarning pedagogik-psixologik savodxonligini oshirishga qaratilgan tizimli va uzluksiz ishlar olib borish muhimligini asoslaydi. Ota-onalar uchun tashkil etiladigan ma'rifiy seminarlar, treninglar va psixologik maslahatlar ularning tarbiyaviy kompetensiyasini rivojlantirishga xizmat qiladi. Bunday faoliyatlar ota-onalarga farzand tarbiyasida yuzaga keladigan muammolarni to'g'ri anglash, ularni konstruktiv yo'l bilan hal etish hamda oilada sog'lom psixologik muhitni shakllantirish imkonini beradi. Mazkur tadqiqot natijalari ta'lim muassasalari, pedagoglar va psixologlar faoliyatida amaliy ahamiyatga ega bo'lib, ota-onalar bilan hamkorlikda olib boriladigan tarbiyaviy ishlarni takomillashtirish uchun metodik asos bo'lib xizmat qilishi mumkin. Shuningdek, tadqiqot xulosalari oilaviy tarbiya masalalariga oid keyingi ilmiy izlanishlar uchun nazariy va amaliy yo'nalishlarni belgilab beradi.

Umuman olganda, ota-onalarning pedagogik va psixologik bilimlarini rivojlantirish farzand tarbiyasining sifatini oshirish, barkamol va ijtimoiy faol shaxsni shakllantirishda muhim shart ekanligi ushbu tadqiqot orqali ilmiy asosda tasdiqlandi. Shu bois, jamiyat miqyosida ota-onalarning pedagogik-psixologik tayyorgarligini kuchaytirishga qaratilgan kompleks yondashuvlarni joriy etish barkamol avlodni tarbiyalash yo'lidagi muhim qadamlardan biri hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Baumrind, D. (1991). The influence of parenting style on adolescent competence and substance use. *Journal of Early Adolescence*, 11(1), 56–95. <https://doi.org/10.1177/02724316911111004>
2. Bronfenbrenner, U. (1979). *The ecology of human development: Experiments by nature and design*. Harvard University Press.
3. Darling, N., & Steinberg, L. (1993). Parenting style as context: An integrative model. *Psychological Bulletin*, 113(3), 487–496. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.113.3.487>
4. G'oziyev, E. F. (2018). *Yosh va pedagogik psixologiya*. Toshkent: O'qituvchi.
5. Karimova, V. M. (2020). Oila muhitining shaxs rivojiga ta'siri. *Pedagogik ta'lim*, 4, 45–50.
6. Maccoby, E. E., & Martin, J. A. (1983). Socialization in the context of the family: Parent-child interaction. In P. H. Mussen (Ed.), *Handbook of child psychology* (Vol. 4, pp. 1–101). Wiley.
7. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining farmoni. (2020). *Yoshlarni ma'naviy-axloqiy va jismoniy barkamol etib tarbiyalash to'g'risida*. <https://lex.uz>
8. Santrock, J. W. (2019). *Life-span development* (17th ed.). McGraw-Hill Education.

9.Sultonova, N. A. (2021). Ota-onalarning pedagogik madaniyatini oshirish masalalari. Xalq ta'limi, 2, 62–66.

10.UNESCO. (2021). Parenting education and family well-being. <https://www.unesco.org>

11.Vygotsky, L. S. (1978). Mind in society: The development of higher psychological processes. Harvard University Press.

12.World Health Organization. (2020). Guidelines on parenting interventions. <https://www.who.int>

